

Circa 1920. Archief
Gehring & Heijdenrijk.

Om in te lijsten

De traditie van Gehring & Heijdenrijk

Tekst Marloes de Moor

Gehring & Heijdenrijk, opgericht in 1845, is Europa's oudste lijstenmakerij. Musea, verzamelaars en veilinghuizen zijn er klant. Eigenaar Marcel Fleury over het ambacht en gevoel voor het vak. 'Dit moet in je zitten, anders houdt het op.'

Het portret van Willem I, prominent in het Rijksmuseum, *Zonsondergang bij Montmajour* van Van Gogh, *Oude man met baard* van Rembrandt. Het is slechts een vluchtige greep uit de meesterwerken die lijstenmakerij Gehring & Heijdenrijk uit Amstelveen van een lijst voorzag. Een buiginkje waard, maar toch vindt eigenaar Marcel Fleury het onzin om zich daarvoor op de borst te slaan. Hij werkt met evenveel toewijding aan een lijst voor een klein schilderij van een onbekende kunstenaar. Het ambacht blijft immers hetzelfde.

'Door houtworm te suggereren, lijkt de lijst op het origineel'

Fleury begon midden jaren tachtig als krullenjongen bij Gehring & Heijdenrijk, nadat hij gestopt was met zijn werk als meubelmaker. Toen hij zijn eerste lijsten vervaardigde, ontdekte hij dat het vak hem goed lag. Dat vonden ook zijn twee jongere broers, die, aangestoken door het enthousiasme van Fleury, bij Gehring & Heijdenrijk kwamen werken. 'Ik leerde het vak op de werkvloer. Er bestaan wel opleidingen voor in Duitsland en Oostenrijk, maar daar heb je niet genoeg aan,' vertelt Fleury, 'Je moet gevoel voor kleur en stijl hebben, kunnen zien hoe de ornamenten lopen. Dit moet in je zitten, anders houdt het op'.

Fleury zet als eigenaar van Gehring & Heijdenrijk sinds 2013 een jarenlange traditie voort. Het Amstelveense familiebedrijf, de oudste lijstenmakerij van Europa, werd in 1845 opgericht door Anton Heijdenrijk. Ruim anderhalve eeuw later, in

2009, fuseerde de firma met Gerhing, de lijstenmakerij die Paul Gehring in 1982 was begonnen. Gehring zelf was, net als zijn vader en grootvader, vele jaren werkzaam geweest bij de familie Heijdenrijk. De twee bedrijven bundelden de krachten onder de naam Gehring & Heijdenrijk en genieten tot op de dag van vandaag wereldfaam. De meest uiteenlopende klanten uit binnen- en buitenland weten de lijstenmakerij te vinden: van veilinghuizen en musea tot kunstenaars en particuliere verzamelaars.

Om de kwaliteit hoog te houden, behandelen de lijstenmakers elke lijst met grote nauwkeurigheid. Het kan wel tien tot vijftien jaar duren voordat een lijstenmaker het vak onder de knie heeft en zelfs dan zal hij nooit leunen op routine.

Gehring & Heijdenrijk voert een enorme collectie lijsten in alle stijlperiodes. Een lijst kan zowel houtgesneden ornamenten hebben als opgebouwd zijn met zogeheten pate ornamenten -gemaakt van een mengsel van beenderlijm, krijt en zijdepapier. 'Die drukken we in een mal en lijmen we op de lijst. Daaroverheen gaat een polimentlaag, waarna ze verguld en gepolijst wordt.

'Het kleuren is het grootste struikelblok. Het is lastig om de kleurstelling van antieke lijsten precies te evenaren. Dat doen we met zoutzuur, pigmenten, beenderlijm en soms lak. Door te kerven of houtworm te suggereren, gaat de lijst steeds meer op het origineel lijken.' Een grondig proces, dat ook voor Fleury nooit gewoon wordt. 'Dat komt doordat je steeds te maken hebt met verschillende omstandigheden. Beenderlijm reageert bijvoorbeeld heel anders als het buiten 25 graden is dan wanneer de kachel brandt.'

Gemiddeld duurt het ongeveer één à twee weken voordat een lijst klaar is. Soms moet dat toch sneller, zoals laatst met een werk van de Britse kunstenaar Banksy dat binnen drie dagen op transport naar Saint-Tropez moest. 'Op zo'n moment moet je het onmogelijke toch mogelijk zien te maken. Maar bij elke opdracht geeft het voldoening om het eindresultaat te zien. In de loop der jaren leer je wat lijsten kunnen doen voor kunst. Een goede lijst dient het werk en vult het aan. Daar maak je de klant blij en dankbaar mee. Als dat gelukt is, ben ik tevreden.' 🐉